

Александър Дюма
ТРИМАТА МУСКЕТАРИ
Част първа

ЗЛАТНИ ДЕТСКИ КНИГИ

65

Александър Дюма

ТРИМАТА
МУСКЕТАРИ
част първа

Превод
Йордан Павлов

Илюстрации
Морис Лелуар

trud

СОФИЯ, 2012

Alexandre Dumas
Les trois mousquetaires

- © Йордан Павлов, превод, 1967 г.
© Виктор Паунов, библиотечно оформление, 2012 г.
© Кремена Пенчева, корица, 2012 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2012 г.

ISBN 978-954-398-187-8

Първа глава
ТРИТЕ ПОДАРЪКА НА БАЩАТА
ГОСПОДИН Д'АРТАНЯН

В първия понеделник на месец април 1625 година градчето Мьон изглеждаше като втори Рошел след хугенотите. Много граждани бързо надянаха доспехите си, въоръжиха се кой с мускет, кой с пика, за да си придадат по-мъжествен вид, и се отправиха към странноприемницата „Свободният мелничар“, където се трупаше гъста, шумна, любопитна тълпа.

Един младеж... представете си Дон Кихот на осемнайсет години без доспехи, без ризница и набедреници, облечен във вълнена дреха, чийто син цвят се беше превърнал в неуловим отънък между винена утайка и небесногълъбов цвят. Дълго и мургаво лице, изпъкнали скули – признак на хитрост, твърде развити челюстни мускули – безпогрешен белег, по който се познава гасконецът, барета, украсена с някакво перо, открити и умни очи, гърбав, но тънко очертан нос, ръст доста едър за юноша, но твърде дребен за зрял мъж. Неопитното око би го взело за пътуващ син на чифликчия, ако не беше дългата шпага, която се удряше в прасците на своя собственик, когато той вървеше пеш, и в шръкналия косъм на коня му, когато яздеше.

Конят на нашия младеж беше толкова забележителен, че веднага се набиваше на очи: той беше беарнско конче на дванайсет или четиринайсет години, с жълт косъм, с оскубана опашка, но със струпеи по краката и макар че вървеше с глава, наведена по-ниско от коленете, все пак можеше да изминава по трийсет километра на ден. За нещастие качествата на този кон бяха така добре прикрити под странния му косъм и тромавата му походка, че когато преди четвърт час влезе в Мьон през вратата Божанси, дори и стопанинът му изпадна в немилост.

Това впечатление беше още по-мъчително за младия Д'Артанян (така се наричаше този Дон Кихот), тъй като съзнаваше смешното положение, в което го поставяше такъв кон. Ето защо бе приел с дълбока въздишка този подарък от баща.

– Сине мой – му бе казал той, – този кон се е родил преди тринайсет години в къщата на вашия баща и е живял досега в нея, затова вие трябва да го обичате. Никога не го продавайте, оставете го да си умре честно и спокойно от старост, а ако тръгнете с него на бой, пазете го, както бихте пазили стар слуга. В двореца не се покорявайте на никого освен на краля и на госпо-

дин кардинала. С мъжеството си, слушайте ме добре, само с мъжеството си днес един благородник може да си пробие път. Вие сте млад, вие трябва да бъдете храбър по две причини: първата е, че сте гасконец, а втората – че сте мой син. Не се бойте от пречките по пътя и търсете приключения. Аз, сине мой, мога да ви дам само петнайсет монети, коня си и съветите, които чухте. Майка ви ще добави към тях рецептата на някакъв балсам, дадена ѝ от една циганка – той има чудното свойство да лекува всяка рана, която не засяга сърцето. Възползвайте се от всичко, живеете дълго и щастливо. Имам да добавя само една дума... за господин Дьо Тревил, който беше някога мой съсед и има честта да играе още като дете с нашия крал Луи XIII – нека Бог го закриля! Понякога техните игри се превръщаха в битки и в тези битки невинаги побеждаваше кралят. Ударите, които получаваше, му вдъхнаха голямо уважение и дълбоки приятелски чувства към господин Дьо Тревил. Сега той е капитан на мускетарите, когото кралят много цени и от когото господин кардиналът се бои, а както е известно на всички, кардиналът от нищо не се бои... Освен това господин Дьо Тревил печели десет хиляди годишно, следователно е много голям благородник. Явете се при него с това писмо и следвайте примера му, за да се издигнете като него.

При тези думи бащата препаса на сина си собствената си шпага, целуна го нежно по страните и го благослови.

Още същия ден младежът тръгна на път с трите бащини подаръка, които се състояха от петнадесет екю, кон и писмо за господин Дьо Тревил, ясно е, че съветите не влизаха в сметката. С такива напътствия Д'Артанян се превърна телесно и душевно в точно копие на Сервантесовия герой. Той вземаше всяка усмивка за обида и всеки поглед за предизвикателство. И наистина видът на злополучното жълто конче пре-

дизвика много усмивки по лицата на минувачите, но понеже над кончето звънтеше внушително голяма шпага, а по-горе от шпагата блестеше по-скоро свиреп, отколкото горд поглед, минувачите сдържаха смеха си. И тъй, Д'Артанян се добра величествен и неприкосновен в своята раздразнителност до злополучния град Мьон.

Като слизаше от коня пред вратата на „Свободният мелничар“, Д'Артанян забеляза на един полуотворен прозорец на приземния етаж строен и високомерен благородник с малко суров израз на лицето. Той разговаряше с двама души, които, както изглеждаше, го слушаха много почитателно. Напълно естествено Д'Артанян си помисли, че разговарят за него, и се заслуша. Бе се излъгал само донякъде: не ставаше дума за него, а за коня му. Благородникът изглежда изброяваше пред слушателите си всичките му качества и те непрекъснато избухваха в смях. Д'Артанян впери гордия си поглед в нахалника и видя, че е четиридесет-четиридесет и пет годишен мъж с черни пронизателни очи, бледо лице с голям нос и черни, грижливо подстригани мустаци. Облечен беше във виолетови дрехи с шнулове в същия цвят, без никакви украшения освен разрезите на ръкавите, през които обикновено се вижда ризата. Облеклото му, макар и ново, беше измачкано като пътнически дрехи, стояли дълго време в сандък. Д'Артанян забеляза всичко това с бързината на тънък наблюдател, а навярно и инстинктивно почувства, че този непознат ще играе важна роля в бъдещия му живот.

Д'Артанян бе наистина обиден.

– Хей, господине! – викна той. – Вие, дето се криете зад прозореца! Да, вие, я ми кажете защо се смеете, та да се посмеем заедно.

Благородникът премести бавно погледа си от коня към конника, сбърчи леко вежди и след дълго мълчание отговори на Д'Артанян с неописуема подигравка и дързост:

– Не говоря с вас, господине.

– Пък аз говоря!

Непознатият го гледа още малко полуусмихнат, после излезе бавно и застана като вкопан срещу коня, на две крачки от Д'Артанян.

Като го видя, че приближава, Д'Артанян измъкна цяла педя от шпагата си от ножницата.

– Този кон положително има или по-скоро на младини е имал златист цвят – поде непознатият, като се обръщаше към своите слушатели на прозореца, сякаш не забелязваше раздразнението на Д'Артанян, който стоеше между него и тях.

– На коня се смее този, който не смее да се присмива на стопанина му! – викна побеснелият подражател на Тревил. – Аз не позволявам на никого да се смее, когато ми е неприятно.

– Наистина ли, господине? – продължи най-спокойно непознатият. – Е, това е съвсем правилно.

И като му обърна гръб, той се запъти към голямата врата на странноприемницата, където Д'Артанян бе забелязал напълно оседлан кон. Д'Артанян не беше свикнал да изпуска хората, които са имали дързостта да се подиграят с него. Той измъкна цялата си шпага и тръгна след него, като викаше:

– Обърнете се, обърнете се, господин присмехулко, за да не ви ударя в гръб.

– Да ме ударите! – каза непознатият, като се завъртя и изгледа младежа учудено и с презрение. – Жалко, каква находка за Негово величество, който търси навсякъде храбреци, за да увеличи редовете на своите мускетари!

Едва успя да довърши и Д'Артанян замахна така яростно с шпагата си, че ако непознатият не беше отскочил бързо, навярно това щеше да бъде последната шега в живота му. Той видя, че работата става сериозна, изтегли шпагата си, поздрави противника си и зае отбранително положение. Но в същия миг двамата му

събеседници и съдържателят на странноприемницата се нахвърлиха върху Д'Артанян и започнаха да го удрят с тояги, лопати и машини. Това промени така бързо и решително боя, че докато Д'Артанян се обръщаше, за да се защити от този град от удари, неговият противник прибра все така спокойно шпагата си в ножницата и от действащо лице, каквото не можа да стане, се превърна в зрител на боя – роля, която изпълняваше със свойственото си равнодушие, като все си мърмореше:

– Дявол да ги вземе тези гасконци! Сложете го на оранжевия му кон и да си върви.

– Но не преди да те убия, страхливецо! – викаше Д'Артанян, като се бранеше най-ожесточено и не отстъпваше нито крачка от тримата си противници, които го обсипваха с удари.

Боят продължи още няколко секунди. Най-после, крайно уморен, Д'Артанян изпусна шпагата си, която с един удар от тояга бе счупена на две. Почти в същото време друг удар по челото го повали на земята целия в кръв и едва ли не в безсъзнание.

На местопроизшествието се стекоха много хора. Съдържателят на странноприемницата, който се боеше от скандал, занесе с помощта на слугите си ранения в кухнята, където положиха грижи за него. А благородникът се върна на прозореца и загледа някак недоволен тълпата, която изглежда много го дразнеше.

– Е! Как е тази луда глава? – попита той, като се обърна към съдържателя, който идваше да се осведоми за състоянието му.

– Ваше превъзходителство сте жив и здрав, нали? – запита съдържателят.

– Да, напълно жив и здрав и ви питам какво стана с нашия младеж.

– Изгуби съзнание – отвърна съдържателят. – Но преди да припадне, събра последни сили, за да ви предизвика на дуел.

– Та този юначага е самият дявол! – извика непознатият.

– О! Не, Ваше превъзходителство, не е дявол – отвърна съдържателят, като сви презрително устни. – Претърсихме го и във вързопа му намерихме само една риза, а в кесията дванайсет монети, което не му попречи да каже, като припадеше, че ако това се беше случило в Париж, вие сте щели да се разкаете веднага, а сега ще се разкаете по-късно.

– Тогава – забеляза студено непознатият – той е някой преоблечен чистокръвен принц. Не спомена ли някого в гнева си?

– Като се тупаше по джоба, казваше: „Ще видим какво ще каже господин Дьо Тревил, щом разбере, че са обидили човек, който е под негово покровителство“.

– Господин Дьо Тревил ли? – каза непознатият и стана по-внимателен. – Слушайте, драги, аз съм сигурен, че докато младежът е бил в безсъзнание, вие не може да не сте надникнали в този джоб. Какво имаше там?

– Писмо до господин Дьо Тревил, капитана на мускетарите.

– Наистина ли?

– Да, точно както имах честта да кажа, Ваше превъзходителство.

Съдържателят не бе особено проницателен и изобщо не забеляза изражението, което придоби лицето на непознатия при тези думи.

– Дявол да го вземе! – процеди непознатият през зъби. – Да не би Тревил да ми е изпратил този гасконец? Той е много млад! Но ударът с шпага си остава удар, каквато и да е възрастта на този, който го нанася, а от едно дете човек се предпазва по-малко, понякога и най-малката пречка може да провали едно голямо начинание.

Непознатият се замисли.

– Слушайте, стопанино – поде след малко, – не можете ли да ме избавите от побеснелия младеж?

Съвестта ми не ми позволява да го убия, но той все пак ми пречи. Къде е сега?

– В стаята на жена ми, на горния етаж – там го превързват.

– Дрехите и чантата с него ли са? Не се ли е събличал?

– Всичко е долу, в кухнята. Но щом този побъркан младеж ви пречи...

– Разбира се, той предизвика във вашата странно-приемница скандал, какъвто почтените хора не биха могли да понесат. Идете горе, направете ми сметката и предупредете моя слуга.

– Как? Господинът напуска ли ни вече?

– Да, нали ви казах да оседлаете коня ми. Нареддането ми не е ли изпълнено?

– Изпълнено е и конят ви е при голямата врата напълно готов за път.

– Добре, направете тогава това, което ви казах.

– Хм! – каза си съдържателят. – Да не би да го е страх от хлапака?

Но повелителният поглед на непознатия прекъсна мислите му. Той се поклони почтително и излезе.

– Този проклетник не бива да вижда милейди* – продължи чужденецът. – Тя скоро ще мине, дори вече закъснява. По-добре да я посрещна... Само да знаех какво пише в писмото до Тревил.

И мърморейки, непознатият се отправи към кухнята.

През това време съдържателят се качи в стаята на жена си и видя, че Д'Артанян е дошъл на себе си. Той му загатна, че полицията може да го накаже за това, че се е скарал с един важен благородник и го склони въпреки слабостта му да стане и да продължи пътя си. Д'Артанян, позамаян, без дреха и с превързана глава,

**Знаем много добре, че думата милейди се употребява само пред фамилното име. Така го намираме в ръкописа и не искаме да го променяме – бел. авт.*

стана и побутван от съдържателя, тръгна да слиза, но когато влизаше в кухнята, първото нещо, което забеляза, бе неговият противник, който разговаряше спокойно на стъпалото на тежка карета, впрегната с два едри нормандски коня.

Събеседницата му, подаде глава през вратичката, беше двайсет-двайсет и две годишна жена. Д'Артанян от пръв поглед забеляза, че жената е млада и хубава. Тази хубост го порази, още повече че тя беше съвсем чужда за Южна Франция. Беше бледа и руса жена, с дълга къдрава коса, която падаше на раменете ѝ, с големи сини копнеещи очи, с розови устни и алабастрови ръце. Тя разговаряше много оживено с непознатия.

– И тъй, Негово високопреподобие ми заповядва...
– говореше дамата.

– Да се върнете още сега в Англия и да му съобщите веднага дали дукът напуска Лондон. Другите нареждания са в тази кутия – ще я отворите едва когато преминете Ламанш.

– Много добре! А вие какво ще правите?

– Аз ли? Връщам се в Париж.

– Без да накажете този дързък хлапак? – запита дамата.

Непознатият щеше да отговори, но тъкмо когато отваряше уста, Д'Артанян, който бе чул всичко, се появи на прага.

– Този хлапак наказва всички – извика той – и се надявам, че човекът, когото той трябва да накаже този път, няма да му избяга както преди малко.

– Няма ли да му избяга? – запита непознатият, като сбърчи вежди.

– Не, предполагам, че вие няма да избягате пред една жена.

– Помислете – извика милейди, като видя, че благородникът посяга към шпагата си, – помислете, че и най-малкото закъснение може да провали всичко.

– Имате право – съгласи се благородникът, – вие вървете по своя път, аз ще тръгна по моя.

И като кимна на дамата, той се метна на коня си, а в същото време кочияшът на каретата зашиба силно конете. Двамата събеседници потеглиха в галоп, като се отдалечиха в двете противоположни посоки на улицата.

– Ах, страхливец! Ах, подлец! Ах, лъжлив благородник! – изкрещя Д'Артанян и се завтече след слугата.

Но раненият беше още много слаб и не можеше да понесе такова сътресение. Едва измина десетина крачки, и ушите му почнаха да бучат, зави му се свят, кървав облак мина пред очите му и той се строполи наред улицата, като продължаваше да вика:

– Страхливец! Страхливец! Страхливец!

– Той е наистина голям страхливец – прошепна съдържателят.

– Да, голям страхливец – прошепна Д'Артанян. – Но тя е много хубава.

– Коя тя? – запита съдържателят.

– Милейди – промълви Д'Артанян.

И пак загуби съзнание.

– Все едно – каза си съдържателят, – изгубих двама, но ми остава този и ще го задържа поне няколко дни. Все пак ще спечеля единайсет монети.

Но съдържателят си беше направил сметката без госта. На следващия ден Д'Артанян стана още в пет часа сутринта, слезе в кухнята, поиска няколко лекарства, чийто списък не е стигнал до нас, а освен тях и вино, зехтин, розмарин и с рецептата на майка си в ръка приготви балсам, с който намаза многобройните си рани и смени превръзките си сам, без да потърси лекарска помощ. Навярно благодарение на целебния балсам, а може би благодарение и на това, че не се намеси никакъв лекар, Д'Артанян се дигна още същата вечер на крака, а на следващия ден беше почти здрав.

Когато поиска да плати за розмарина, зехтина и виното – единствения му разход, тъй като беше пазил пълна диета, докато жълтият му кон според твърдени-ята на съдържателя бил изял три пъти повече, откол-кото можеше да се допусне, ако се съди по ръста му, Д'Артанян намери в джоба си само изтърканата кади-фена кесия с единайсетте монети. Писмото до госпо-дин Дьо Тревил беше изчезнало.

Младежът започна търпеливо да преобръща безброй пъти джобовете и джобчетата си, рови и преравя чанта-та си и отваря и затваря няколко пъти кесията си.

– Препоръчителното ми писмо! – викаше Д'Арта-нян. – Препоръчителното ми писмо, дявол да ви взе-ме, или ще ви нанижа на шпагата си като яребици!

За нещастие едно обстоятелство не позволяваше на момъка да изпълни своята закана: както казахме, при първата схватка шпагата му беше счупена на две, но той съвсем бе забравил това. И когато Д'Артанян посегна да я извади, оказа се, че е въоръжен с парче, дълго към осем-десет пръста, което съдържателят грижливо бе поставил в ножницата, а острието бе скрил, за да си направи шиш. Това навярно не би спря-ло нашия буен младеж, ако самият съдържател не беше разсъдил, че искането на госта му е напълно справедливо.

– Къде е писмото? – извика Д'Артанян. – Първо, предупреждавам ви, че това писмо е за господин Дьо Тревил и трябва да се намери, в противен случай той сам ще намери начин да го открие.

Заплахата напълно стресна съдържателя. След кра-ля и господин кардинала господин Дьо Тревил беше човекът, чието име може би най-често се споменава-ше от военните, пък дори и от гражданите. Наистина съществуваше и „отец Жозеф“, но името му се произ-насяше само шепнешком, толкова голям ужас всява-ше „черното преподобие“, както наричаха довереника на кардинала.

– Имаше ли нещо ценно в това писмо? – запита съдържателят, след като търсиха напразно известно време.

– Как не! Разбира се! – викна гасконецът, който разчиташе на това писмо, за да си пробие път в двореца. – То съдържаше моето състояние. Бонове за заплащане от частната съкровищница на Негово величество – заяви Д'Артанян, който смяташе с помощта на тази препоръка да постъпи на служба при краля и мислеше, че може да даде този малко случаен отговор, без да излъже.

– Дявол да го вземе! – възкликна съвсем отчаян съдържателят.

– Няма значение – продължи Д'Артанян със собствената си гасконска самоувереност, – няма значение, парите не са нищо: писмото беше всичко. Предпочел бих да изгубя хиляда златни монети, отколкото него.

Той можеше преспокойно да каже двадесет хиляди, но някакъв младежки свян го възпря. Изведнъж в главата на съдържателя, който се тюхкаше, проблесна някакъв лъч.

– Това писмо съвсем не е загубено – извика той. – Не, някой ви го е взел.

– Взел! Кой?

– Вчерашният благородник. Той слезе в кухнята, където бяха дрехите ви. Остана там сам. Обзалагам се, че той го е откраднал.

– Мислите ли? – запита неуверено Д'Артанян, който знаеше много добре, че писмото има значение само за него и не виждаше нищо, което да може да събуди алчност у другиго.

– Когато му съобщих, че ваше благородие сте под покровителството на господин Дьо Тревил и че имате дори писмо за този бележит благородник, той много се разтревожи. Попита ме къде е това писмо и слезе веднага в кухнята, където знаеше, че са дрехите ви.

– Тогава той ме е обрал – каза Д’Артанян. – Аз ще се оплача на господин Дьо Тревил, а господин Дьо Тревил ще се оплаче на краля.

После извади важно две монети от джоба си и ги подаде на съдържателя, който го придружи с шапка в ръка до вратата. Д’Артанян яхна жълтия си кон, който го отведе без други приключения до вратата Сент Антоан в Париж, където стопанинът му го продаде за три монети.

И тъй, Д’Артанян влезе в Париж пеш, с малкия вързоп под мишница и успя да си наеме стая, която подхождаше на оскъдните му средства. Стаята, нещо като мансарда, се намираше на „Улицата на гробаря“, близо до Люксембург.

Д’Артанян предплати част от наема, настани се и през останалата част от деня приши на дрехите си ширитите, които майка му беше отпрала от едни почти нови дрехи на баща му и му ги беше дала скришом. После отиде на железарския кей да сложи ново острие на шпагата си, след това се върна към Лувъра, за да попита първия срещнат мускетар къде е домът на господин Дьо Тревил. Оказа се на улица „Старият гълъбарник“, в съседство със стаята, наета от Д’Артанян.

След това, доволен от поведението си в Мьон, без да се разкайва за миналото, с вяра в настоящето и изпълнен с надежда в бъдещето, той си легна и заспа юнашки сън.

Втора глава

ЧАКАЛНЯТА НА ГОСПОДИН ДЬО ТРЕВИЛ

Господин Дьо Тревил беше започнал като Д’Артанян, с други думи, без пукната пара, но с онзи запас от дързост, остроумие и съобразителност, с които и най-бедният гасконски благородник често получава повече, отколкото в мечтите си за бащино наследство, как-